

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Навчально-науковий інститут права та правоохоронної діяльності

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Збірник матеріалів
ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції

12 грудня 2025 року

Львів

УДК 34(477)(063)
Т 33

Рекомендовано до розміщення в електронних сервісах ЛьвДУВС
Вченою радою навчально-наукового інституту права
та правоохоронної діяльності
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 17 грудня 2025 року № 5)

*За загальною редакцією
Івана Красницького,
кандидата юридичних наук, професора,
директора навчально-наукового інституту права
та правоохоронної діяльності
Львівського державного університету внутрішніх справ*

т 33 **Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні :**
матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів,
12 грудня 2025 року) / за заг. ред. І. В. Красницького. Львів : Львівський
державний університет внутрішніх справ, 2025. 600 с.

У збірнику подано тези доповідей, оприлюднені на ІХ Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні», що відбулась у Львівському державному університеті внутрішніх справ 12 грудня 2025 року. Проаналізовано теоретичні та практичні проблеми сучасного стану розвитку правової системи України, а також окремі її елементи.

Для наукових і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників та широкого читачького загалу.

The collection contains abstracts of reports published at the IX All-Ukrainian scientific-practical conference «Theoretical and applied problems of legal regulation in Ukraine», which took place at the Lviv State University of Internal Affairs on December 12, 2025. Theoretical and practical problems of the current state of development of the legal system of Ukraine, as well as some of its elements are analyzed.

For scientific and scientific-pedagogical workers of higher education and research institutions, applicants for higher education, practical workers and the general public.

Опубліковано в авторській редакції.

УДК 34(477)(063)
© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2025

ПЕТРОНЧАК Юлія ДО ПИТАННЯ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВОЄННИМИ ЗЛОЧИНАМИ, НА ПРИКЛАДІ СНПК: КОМПАРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	483
ПИЦЬ Андрій ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВИ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ ПРО СТЯГНЕННЯ З БОРЖНИКА ОСНОВНОЇ ВІНАГОРОДИ.....	485
ПОДА Руфіна, ЛИТВИНЕНКО Валентина РОБОЧИЙ ЧАС В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	488
РЕПЕЦЬКИЙ Василь ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ТРЕТІМ ОСОБАМ ВЗАЄМОДІЄЮ ДЖЕРЕЛ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ.....	491
СЕРЕДНИЦЬКА Інга РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ, МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ПРАВОЗАСТОСОВЧА ПРАКТИКА.....	497
ХИЖНИЙ Антон КОНЦЕСІЙНА УГОДА ЯК НОВИЙ ВИД ДОГОВОРУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	501
ЦЕРКОВНА Олена, ФЛОРЕНКО Ганна ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	505
ЯНОВИЦЬКА Галина ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ.....	508
ЯНУШЕВСЬКА Яна, ЯНОВИЦЬКА Галина ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ.....	512

Олена ЦЕРКОВНА
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Інституту права та безпеки,
кандидат юридичних наук, доцент
(Одеський державний університет внутрішніх справ)
Ганна ФЛОРЕНКО
здобувач вищої освіти
Інституту права та безпеки
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Необхідність дослідження питань, пов'язаних з особистими немайновими правами фізичної особи зумовлена зростаючою роллю людської гідності, свободи та приватності в сучасному суспільстві. В умовах розвитку цифрових технологій, глобалізації та посилення правосвідомості громадян питання захисту честі, гідності, ділової репутації, права на особисте життя, недоторканність житла та свободу самовираження стають дедалі важливішими. Особливо це актуально у зв'язку з викликами кіберпростору, де порушення немайнових прав, зокрема через поширення неправдивої інформації чи незаконний збір персональних даних, набуває нових форм. Відтак, дослідження правових механізмів їх захисту є необхідним для забезпечення гармонійного розвитку суспільства та зміцнення правової держави.

Вивченням даної теми займалися такі науковці як: Григоренко О.В., Кізлова О.С., Риженко Н., Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін.

Особисті немайнові права є невід'ємною частиною кожної фізичної особи, що виникають з моменту народження або згідно з законом, не мають економічної цінності, тісно пов'язані з особистістю, не можуть бути відчужені або відмовлені, та належать особі протягом усього життя, про це говориться в статті 269 Цивільного кодексу України [2].

Григоренко О.В. зазначає, що українське законодавство у Книзі другій Цивільного кодексу надає детальну регламентацію особистих немайнових прав, ґрунтуючись на загальних принципах цивільного права, таких як рівність, диспозитивність, неприпустимість втручання в особисте життя, справедливість та добросовісність [3, с. 71].

Конституція України закріплює широкий спектр особистих немайнових прав, серед яких: право на життя (ст. 27), охорону здоров'я (ст. 49), безпечне довкілля (ст. 50), свободу та особисту недоторканність (ст. 29), недоторканність особистого та сімейного життя (ст. 32), повагу до гідності та честі (ст. 28), таємницю кореспонденції (ст. 31), недоторканність житла (ст. 30), свободу пересування (ст. 33) та свободу творчості (ст. 54) [1].

Юркевич Ю. М. та Дутко А. О виокремлюють, що Конституція України, як основний закон, встановлює загальні засади та виділяє основні особисті немайнові права, оскільки головним обов'язком держави є їх забезпечення. Конкретне регулювання та захист цих прав здійснюється цивільним законодавством, яке визначає їх правову природу у відповідних суспільних відносинах [6, с. 37].

Цивільний кодекс України поділяє особисті немайнові права фізичної особи на дві групи: ті, що забезпечують природне існування, і ті, що регулюють соціальне буття людини. До першої категорії належать права, пов'язані із життям, здоров'ям та безпекою, зокрема право на життя, охорону здоров'я, медичну допомогу, особисту недоторканність, донорство, безпечне довкілля, сім'ю, опіку та піклування. Друга група охоплює права, що стосуються соціального статусу та особистої ідентичності: право на ім'я та його зміну, повагу до гідності та честі, таємницю особистого життя та кореспонденції, захист ділової репутації, свободу творчості, вибір місця проживання, недоторканість житла, свободу пересування, мирні зібрання та інші важливі особисті права [2].

Особисті немайнові права, що гарантують фізичне існування, є невід'ємними від людини і не можуть бути обмежені навіть під час воєнного стану. Це включає право на життя, свободу, особисту недоторканність, захист здоров'я, медичну допомогу, право на безпечне довкілля. У медичних закладах людина має право на повну інформацію про свій стан та її конфіденційність, а також на доступ до неї адвоката, священнослужителя та інших осіб, згідно із законом. Україна забезпечує право на медичну допомогу, дозволяючи внутрішньо переміщеним особам звертатися до медичних закладів за місцем перебування. Заборонено будь-який тиск, приниження чи тортури.

Незважаючи на зусилля України, реалізація прав громадян може бути ускладнена через обставини, що не залежать від влади, зокрема через дії держави-агресора. На тимчасово окупованих територіях, де українська влада не діє, забезпечення базових прав, таких як життя, медична допомога та охорона здоров'я, стає неможливим. Прикладом цього є Маріуполь, зруйнований російською армією, де обмежений доступ до необхідних ресурсів [5, с. 46].

Права, що регулюють соціальне буття людини, охоплюють особисті немайнові та соціальні права, які забезпечують її існування в суспільстві. До них належать право на ім'я, право на повагу до гідності та честі, право на особисте життя та його таємницю, право на недоторканність ділової репутації, право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, право на недоторканість життя, таємницю кореспонденції, право на свободу об'єднання тощо [2].

Кізлова О.С., зазначає, що особисті немайнові права, як фундаментальні права людини, мають потужний захист, закріплений як в Конституції України, так і в міжнародних документах, таких як Конвенція про захист прав людини. Для ефективного захисту цих прав існує комплекс правових механізмів,

детально описаних у Цивільному кодексі України та роз'яснених у постановах Верховного Суду [4, с. 71].

Таким чином, особисті немайнові права фізичної особи є ключовим елементом правової системи України, спрямованим на забезпечення гідності, свободи та особистої автономії людини. Вони охоплюють як природні аспекти існування (право на життя, охорону здоров'я, особисту недоторканність), так і соціальні аспекти (право на ім'я, честь, гідність, недоторканність житла та таємницю особистого життя). Українське законодавство забезпечує їх комплексний захист, проте в умовах цифровізації, військового стану та окупації частини територій виникають значні виклики у їх реалізації.

Захист особистих немайнових прав вимагає постійного вдосконалення законодавчих механізмів, зокрема щодо боротьби з порушеннями у кіберпросторі, незаконним збором персональних даних та обмеженням прав на тимчасово окупованих територіях. Також важливим є забезпечення реальних гарантій прав людини через ефективну діяльність судових та правоохоронних органів.

Враховуючи сучасні виклики, особливо в умовах війни, держава повинна посилювати правовий захист особистих немайнових прав, використовуючи міжнародний досвід та адаптуючи національне законодавство до нових реалій. Це сприятиме не лише захисту прав громадян, а й загальному зміцненню правової системи України та розвитку демократичного суспільства.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Григоренко О.В. Особисті немайнові права: генеза правового регулювання в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. № 67. С. 69-72.
4. Кізлова О.С. Окремі питання здійснення та захисту особистих немайнових прав фізичних осіб в умовах воєнного стану. *Київський часопис права*. 2024. № 3. С. 67-72.
5. Риженко Н. Немайнові права в період воєнного стану: Євроінтеграційний контекст. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 5 . С. 40-51.
6. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. посібник / за ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.